

**PROGRAM DORADZTWA ZAWODOWEGO
DLA SZKOŁY PONADPODSTAWOWEJ**

**LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
im. Mikołaja Kopernika w Brzesku**

Program doradztwa zawodowego dla liceum ogólnokształcącego zawiera:

I. Podstawy prawne

II. Założenia ogólne programu

III. Cel ogólny doradztwa zawodowego

IV. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów

V. Warunki i sposoby realizacji programu

VI. Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania

VII. Ewaluacja programu

I. Podstawy prawne

Prowadzenie działań związanych z doradztwem edukacyjno - zawodowym reguluje m.in.

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r.- Prawo Oświatowe, (t. jedn. Dz.U. z 2019r. poz. 1148)

- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019r w sprawie doradztwa zawodowego

- Szczegółowe regulacje wprowadzają rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, m.in: w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

II. Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczniów liceum ogólnokształcącego systemowej koncepcji doradztwa zawodowego, rozumianego jako uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych. Głównym założeniem programu jest dobór treści zajęć w odniesieniu do procesu świadomego kształtowania własnej kariery z uwzględnieniem zmian rozwojowych uczniów, które warunkują ich realizację na każdym etapie edukacyjnym.

Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów: Poznawanie własnych zasobów; Świat zawodów i rynek pracy; Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. Treści są sukcesywnie pogłębiane/poszerzane w kolejnych latach kształcenia. Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia na poziomie liceum ogólnokształcącego, co umożliwia uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

III. Cel ogólny doradztwa zawodowego

Celem ogólnym doradztwa zawodowego w liceum ogólnokształcącym jest przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania i dokonywania zmian decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających poznawanie własnych zasobów oraz analizę informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.

IV. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych, które wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego:

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW

-uczeń:

- 1.1 Sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);
- 1.2 Określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- 1.3 Określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.4 Rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno - zawodowej;

1.5 Analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno - zawodowej;

1.6 Określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY

– uczeń:

2.1 Analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskania w kontekście wyborów edukacyjno - zawodowych;

2.2 Analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz zasadach na nim funkcjonujących w kontekście wyborów edukacyjno - zawodowych;

2.3 Porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy – w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;

2.4 Konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy

2.5 Określa znaczenie i wskazuje możliwości różnych form aktywizacji zawodowej;

2.6 Sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców

2.7 Przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;

2.8 Charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;

2.9 Charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno - zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

– uczeń:

3.1 Korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;

3.2 Określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;

3.3 Analizuje możliwości uzupełniania, uzyskiwania i poszerzania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;

3.4 Wskazuje możliwości kontynuowania nauki.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH

– uczeń:

4.1 Ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno - zawodowej;

4.2 Sporządza Indywidualny Plan Działania (IPD) – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno - zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;

4.3 Dokonuje wyboru dalszej drogi edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi;

Cel ogólny i cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego są spójne z celami kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym. Cele uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego i zadania szkoły oraz cele edukacji poszczególnych przedmiotów (podstaw przedsiębiorczości, wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego, języka angielskiego itp...) co umożliwi realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach

przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych oraz innych zajęciach, wspomagających uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu realizowanych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

K1.I

L.P	Temat zajęć uwzględniający treści programowe	Klasa	Termin	Osoba odpowiedzialna
1.	"Portfolio , czyli dokumentuj i organizuj swój rozwój. Obudź w sobie ducha postępu.(1.1)	1AO, 1BO, 1CO, 1GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
2.	Moje zasoby i nieodkryte obszary.(1.2)	1AO, 1BO, 1CO,1GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
3.	Zdrowie w pracy. Zdrowa praca. (1.3)	1AO, 1BO, 1CO, 1GO	Cały rok szkolny	Nauczyciele biologii
4.	Wady i zalety wykonywania danego zawodu. Planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej.(1.4)	1AO, 1BO, 1CO, 1GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
5.	Moje predyspozycje zawodowe cz. I (1.5)	1AO, 1BO, 1CO, 1GO	Cały rok szkolny	Nauczyciele wychowawcy
6.	Moje predyspozycje zawodowe cz. II (1.5)	1AO, 1BO,1CO, 1GO	Cały rok szkolny	Nauczyciele wychowawcy
7.	Moje wartości a praca i etyka zawodowa w literaturze i kulturze. (1.6)	1AO, 1BO,1CO, 1GO	Cały rok szkolny	Nauczyciele języka polskiego.

Kl. II

L.P	Temat zajęć uwzględniający treści programowe	Klasa	Termin	Osoba odpowiedzialna
1.	Wybieram zawód. Moja mapa zawodów. (2.1)	2AO,2BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
2.	Zderzenie z rynkiem pracy nie musi boleć. (2.2)	2AO,2BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
3.	Zatrudnienie ma znaczenie. (2.3)	2AO,2BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	Nauczyciel podstaw przedsiębiorczości
4.	Wieża Eiffla, pocisk sterowany, inkubator, przedsiębiorstwo rodzinne - z jakimi typami kultur organizacyjnych spotykam się na rynku pracy?. (2.4)	2AO,2BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	Nauczyciel podstaw przedsiębiorczości
5.	Moje pierwsze doświadczenie zawodowe. (2.5)	2AO,2BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	Nauczyciel podstaw przedsiębiorczości
6.	Europass- zaprezentuj siebie oraz ucz się i pracuj w całej Europie. (2.6)	2AO,2BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	Nauczyciele podstaw przedsiębiorczości

7.	<p>Krótki występ i długie przygotowanie - czyli jak się przygotować do rozmowy o pracę.(2.7)</p> <p>Egzamin "z siebie"- czyli jak zaprezentować się na rozmowie o pracę. (2.7)</p>	2AO,2BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	<p>Nauczyciel podstaw przedsiębiorczości</p> <p>Nauczyciele języka angielskiego.</p>
8.	<p>Zakładanie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Instytucje wspomagające proces zakładania własnej działalności gospodarczej. (2.8)</p>	2AO,2 BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	Nauczyciel podstaw przedsiębiorczości
9.	<p>Instytucje rynku pracy - charakterystyka. (2.9)</p>	2AO,2 BO, 2CO, 2GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy

K1.III

L.P	Temat zajęć uwzględniający treści programowe	Klasa	Termin	Osoba odpowiedzialna
1.	Wykorzystanie nowych technologii i Internetu w poszukiwaniu pracy. (3.1)	3AO,3BO,3CO, 3GO	Cały rok szkolny	Nauczyciel wychowawca
2.	Dlaczego warto uczyć się przez całe życie? (3.2)	3AO, 3BO, 3CO, 3GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
3.	Zintegrowany System Kwalifikacji - co to jest i do czego służy?(3.3)	3AO, 3BO, 3CO, 3GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
4.	Czy dobrze wybrałem? - wybór profilu klasy a wymagania rekrutacyjne wyższych uczelni.(3.4)	3AO, 3BO, 3CO, 3GO	Cały rok szkolny	Nauczyciel wiedzy o społeczeństwie

KI.IV

L.P	Temat zajęć uwzględniający treści programowe	Klasa	Termin	Osoba odpowiedzialna
1.	Bądź menedżerem planowania swojej drogi edukacyjno - zawodowej. Techniki zarządzania sobą w czasie. (4.1)	4AO,4BO, 4CO, 4GO	Cały rok szkolny	Nauczyciele wychowawcy
2.	Bez planu nie zadziała - Tworzenie Indywidualnego Planu Działania (IPD) cz. I (4.2) Bez planu nie zadziała - Tworzenie Indywidualnego Planu Działania (IPD) cz. II (4.2)	4AO, 4BO, 4CO, 4GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
3.	Etapy podejmowania decyzji . Techniki pomocne przy podejmowaniu decyzji edukacyjno - zawodowych. (4.3)	4AO, 4BO, 4CO, 4GO	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy

V. Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- a. podczas grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania;
- b. podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- c. w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach
- d. w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego lub innych specjalistów (psycholog, pedagog), wychowawców, nauczycieli;
- e. podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. Szkolne Dni Kariery, Tydzień Przedsiębiorczości) lub poza nią (np. udział w Targach Edukacyjnych).

Działania związane z doradztwem zawodowym są zaplanowane w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) i realizowane przez całą kadrę pedagogiczną pod kierunkiem doradcy zawodowego.

Istnieje możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji (psycholog, pedagog, lekarz medycyny pracy itp.).

Działania doradcze obejmujące rodziców uczniów w formie pedagogizacji mają na celu przygotowanie ich do wspierania swoich dzieci w planowaniu kariery oraz w podejmowaniu i zmianach decyzji edukacyjno-zawodowych.

W realizację programu doradztwa zawodowego są włączeni przedstawiciele instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym – zwłaszcza specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych, Powiatowego Urzędu Pracy, przedstawiciele pracodawców oraz innych instytucji edukacyjnych (uczeln wyższych, szkół policealnych).

Doradztwo zawodowe na poziomie liceum ogólnokształcącego jest ukierunkowane na:

- a. kształtowanie proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji,
- b. kształtowanie sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.
- c. eliminacje stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych
- d. wspieranie uczniów przy weryfikacji podjętych już decyzji zawodowych i podejmowaniu kolejnych wyborów.

Zajęcia doradztwa zawodowego są planowane w sposób, który umożliwia wykorzystanie metod aktywizujących, dobieranych z uwzględnieniem m.in. wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają być osiągnięte. W trakcie zajęć uczeń planuje, podejmuje działania, decyzje i je argumentuje.

Testy predyspozycji i zainteresowań zawodowych pełnią funkcję wspomagającą i ich wyniki omawia się indywidualnie z uczniem.

Na zajęciach związanych z doradztwem zawodowym planuje się w miarę możliwości i zasadności korzystać z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych co zwiększy ich atrakcyjność i jednocześnie usprawni kompetencje kluczowe uczniów.

Jedną z możliwości realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym jest wolontariat. Pozwala on na sprawdzenie przez uczniów stopnia dopasowania własnych predyspozycji i preferencji do środowiska pracy związanego z konkretnym zawodem. Ponadto kształtuje postawę pracy polegającą na samodzielnym i odpowiedzialnym planowaniu zadań i ich konsekwentnej realizacji. Ważnym elementem wolontariatu jest również kształtowanie kompetencji obywatelskich i orientacji prospołecznej.

Realizacja zajęć odbywa się zgodnie z obowiązującym Wewnątrzszkolnym Systemem Doradztwa Zawodowego (WSDZ).

Formy pracy z uczniami:

- indywidualne wizyty uczniów w zakładach pracy jako zapoznanie się z zawodem/stanowiskiem pracy od strony praktycznej (np. w ramach prowadzonego wolontariatu);
- zajęcia grupowe
- zajęcia indywidualne
- wyjścia zainteresowanych klas do PUP w Brzesku;
- uczestnictwo w targach edukacyjnych;
- spotkania z absolwentami (przedstawicielami określonych zawodów)

Na bieżąco będzie się odbywać aktualizowanie informacji związanych z lokalnym rynkiem pracy i edukacją.

Wzmocnienie doskonalenia podejmowanych działań odbywać się będzie na podstawie ewaluacji.

Efektem końcowym cyklu zajęć z doradztwa zawodowego realizowanych w liceum ogólnokształcącym będzie stworzony przez ucznia Indywidualny Plan Działania (IPD), indywidualne portfolio czyli teczka ze zgromadzonymi efektami pracy ucznia na zajęciach.

VI. Weryfikacja efektów zajęć

Zamiast oceniania działania związane z doradztwem zawodowym mają wspierać uczniów w wyborach zawodu i kierunku kształcenia, dlatego zamiast tradycyjnego oceniania podczas zajęć uczniowie odwoływać się będą do autorefleksji i samooceny uczestników. Weryfikacja efektów zajęć będzie się odbywała poprzez:

- pytania ewaluacyjne do uczestników zajęć zadawane w celu uzyskania informacji zwrotnych na temat zajęć;
- zdania niedokończone pobudzające uczestników do refleksji na temat działań związanych z własnym rozwojem i innymi elementami doradztwa zawodowego;

- wypracowanie przez ucznia liceum wymiernych efektów, np. sformułowanie planu kariery, zgromadzenie składowych portfolio (wypracowanie efektów pracy indywidualnej i grupowej);
- indywidualny plan działania – IPD obejmujący zadania do wykonania w odniesieniu do wyznaczonego celu edukacyjno-zawodowego.

Taki sposób weryfikacji uświadomi uczniom potrzebę rozpoznawania własnych zainteresowań i predyspozycji do wykonywania określonych zawodów. Umożliwi prawidłowy wybór kierunku dalszego kształcenia. Pomoże także zidentyfikować, wyselekcjonować i uporządkować informacje przydatne w rozwoju edukacyjno-zawodowym z uwzględnieniem całościowego doradztwa kariery. Wskaże możliwości praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy umiejętności i kompetencji

VII. Ewaluacja programu

Ewaluacja wewnętrzna programu będzie realizowana w ramach Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego. Efektem ewaluacji będzie doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, rodziców i nauczycieli zaangażowanych w doradztwo zawodowe oraz potrzeb szkoły czy lokalnego rynku pracy. Realizacja programu będzie na bieżąco monitorowana. Ewaluacja będzie dokonywana poprzez analizę dokumentacji – tematyki zajęć, analizę wytworów pracy uczniów, rozmowy z uczniami i nauczycielami, analizę wyników obserwacji.

Program został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Pedagogiczną LO dnia 11 września 2019 roku